

КОНСТАНТИН К. ДЖЮРДЖЕСКУ
член-корреспондент Академии РНР

Лесоводство Румынской Народной Республики на новом пути

Лесное управление было учреждено в Румынии девяносто лет тому назад, когда государство стало владельцем лесов после конфискации монастырских имуществ. С тех пор и до 1944 года это управление не было в состоянии остановить варварского истребления лесов, практиковавшегося, главным образом, в горных областях лесопромышленными обществами, а в холмистых и равнинных областях помещиками, вырубавшими лес для расширения площади пастбищ и полей. Облесенная площадь Румынии, которая в начале XIX столетия составляла около 60—65% общей площади страны, снизилась до 24%. Только в период времени между двумя мировыми войнами было выкарчено около миллиона гектаров. Последствием этого дикого истребления лесов явилась деградация почти 3 000 000 гектаров земли, из которых 700 000 гектаров это пустыри. Большая часть этой площади была изъята из продукции. И остальная часть лесов была более или менее деградирована из-за хищнической эксплуатации, непомерной пастьбы скота и пожаров.

В течении полного столетия было реализовано очень немного заслуживающих внимания лесных работ. Итак, было принято несколько элементарных мер по сохранению в удовлетворительных условиях государственных лесов, было проведено немного лесонасаждений на участках покрытых летучими песками на юге Олтении и в центральной степи Добруджи. Народно-демократический строй открыл новый путь лесному хозяйству Румынской Народной Республики.

Лесное хозяйство, унаследованное народно-демократическим строем, находилось в состоянии почти полной разрухи. Нужно было создать новое лесоводство.

После 1944 года, в целях развития лесного хозяйства, правительство разработало закон об охране лесного достояния. Этот закон, впервые в истории Румынии, положил конец тысячелетнему процессу истребления лесов. Национализация лесов явилась самой крупной мерой, давшей нам возможность начать плодотворную, хозяйственную лесоводческую работу.

За короткий срок, истекший со времени национализации лесов, наше лесное хозяйство шло от успехов к успехам — небывалым в истории Румынской Народной Республики.

Для перехода к новому типу лесного хозяйства было необходимо приступить к реорганизации лесных учебных заведений и исследовательских учреж-

дений и к созданию лесного коллектива при Академии Румынской Народной Республики.

По технико-организационному плану было начато разграничение некоторых крупных лесных массивов, которые представляли бы одно целое с точки зрения природных физическо-вегетативных и социально-экономических условий и обеспечивали бы наивысшую производительность лесного хозяйства.

После этого была начата в этих массивах кампания по лесоустройству, которая с одной стороны должна была определить реальную продуктивность входящих в их состав лесов, а с другой стороны регламентировать рациональное использование избытков сырья в соотношении с потребностями народного хозяйства и с полным учетом комплексной роли лесов. В течении 8 лет были выполнены работы по лесоустройству всех лесов страны, охватывающие ежегодно около 1 000 000 гектаров. Таким образом, реализованные ежегодно лесоустроительные работы превосходили уровень работ, выполненных прежними режимами почти за полный век.

Эта грандиозная работа подверглась синтезу и была развита в монументальном труде — «Инструкции по устройству лесов Румынской Народной Республики», изданном соответствующим Министерством. В этом труде отражена своеобразная румынская концепция в науке лесоустройства в организации единой системы природных и хозяйственных лесных единиц и в разработке новых методов лесоустройства, которые обеспечили бы правильное соотношение древостоев по возрастам с таким расчетом, чтобы лесная хозяйственная единица могла реализовать максимальную и постоянную продукцию и добиться наибольшей эффективности защитных лесов по охране режима проточных вод и по устранению явления эрозии почвы. Эта же концепция отражена также в плане электрификации страны, который стал одной из основных забот народно-демократического строя.

Решающее значение для соразмерного развития лесного хозяйства Румынской Народной Республики имеет и другая работа, а именно функциональное зонирование лесов. Это зонирование ведет к разбивке лесов на несколько категорий в зависимости от их основных функций.

Задачи, выдвинутые государственным планом перед лесным сектором, вызвали необходимость в создании лесной практики и науки нового типа. Практические и научные работы должны идти параллельно для решения проблем по восстановлению, регенерации и защите лесов, по облесению деградированных земель, по созданию защитных сельскохозяйственных лесонасаждений и для немедленного использования полученных результатов. Планирование исследовательских работ началось в 1949 году. В плановом развитии лесоводства первое место занимает облесение.

Ежегодный объем работ по восстановлению лесов нашей страны достиг за последние 3 года рекордного уровня. Прежде всего были выполнены исследования имеющие в виду ознакомление с лесной растительностью путем выявления ценных и представляющих интерес для их размножения экологических типов лесных пород, а также определения типов лесов Румынской Народной Республики по их историко-вегетативным и производственным приметам.

Усиленная работа была проведена как на производстве, так и в области научных исследований, в смысле обеспечения постоянного плодоношения лесных пород, уборки, ухода и хранения семян, а также в области выращивания

лесных пород в питомниках для получения лесопосадочного материала. Благодаря организации этого сектора, за последние годы удалось повысить возможности восстановления лесов и облесения с 10 — 12 000 гектаров, как это было до 1944 года, до ста с лишним тысяч гектаров. Восстановление лесов и их выращивание производится по типам и согласно требованиям лесных пород и в соответствии с соотношениями между ними и условиями месторасположения. Темп регенерации ускорился благодаря введению в практику в 1953 году метода посева сосны с самолетов.

Особенное внимание было обращено на введение обширных культур так быстрорастущих как и промышленных пород, дающих дубильные вещества, гуттаперчу, эфирные масла и т. д. Среди быстрорастущих пород самыми ценными оказались гибриды черных тополей, которые могут дать продукцию древесины объемом в 5 — 10 раз большую нежели наши хвойные породы и которые в 30 лет дают стволы толщиной в 60 — 70 сантиметров с ценной древесиной. Эти породы будут поставлять древесину главным образом для крупных целлюлозных комбинатов. В то время как до 1944 года выращивание этих пород ограничивалось несколькими сотнями гектаров, теперь эти культуры будут распространены на десятки тысяч гектаров, главным образом в пойме Дуная, а на меньших площадях — в пойме других рек. Для комплексного изучения этих высокоценных пород лесной коллектив Академии РНР преследует своей целью: определение тополей по флоре Румынской Народной Республики, указание деревьев и кустарников наиболее пригодных для обширных культур, определение самых подходящих областей и выбор мест для выращивания гибридов черных тополей, получение путем искусственного опыления новых, более ценных гибридов, улучшение методов по размножению черенкованием, их защиту от вредителей и т. д.

Крупные достижения были отмечены в области полезащитных полос. Начавши в 1949 году работу с двумя опытными станциями имевшими в своем распоряжении около 35 километров полезащитных полос, в настоящее время только в одной Добруджи мы создали около 2 500 километров этих полос, которые окружают 30 000 гектаров пахотной земли. Полезащитные полосы распространены теперь по всей стране на 20 с лишним опытных станциях. Разработан окончательно план создания полезащитных лесных полос во многих государственных земледельческих хозяйствах. Для выполнения исследовательских работ и для практического использования результатов этих работ в области создания полезащитных полос была создана при Академии Румынской Народной Республики комиссия, включившая свыше ста исследователей-агрономов, лесоводов, животноводов, почвоведов, климатологов, геоботаников, географов, гидрологов и работников других специальностей.

Кроме работ по защите сельскохозяйственных посевов, были проведены обширные работы по изучению и практическому применению мер по мелиорации выщелоченных земель и по укреплению оврагов, главным образом в бассейнах рек гидроэлектрического предназначения, на площади около 120 000 гектаров. Для разрешения этой проблемы было создано много факультетов и отделов в учебных заведениях и в исследовательских а также оперативных учреждениях, как напр.: факультет гидромелиорации в Галаце, факультет защитных лесона-

саждений и укрепления оврагов в городе Сталине, отдел агролесной мелиорации при Бухарестском Сельскохозяйственном Институте и т. д.

По мере усиления и расширения искусственных лесных работ стало необходимым укрепление сектора защиты леса. В числе других мероприятий была проведена авиохимическая борьба с вредителями леса, которые поражают листья дубовых пород. В текущем году эта работа была проведена на площади свыше 10 000 гектаров.

Leśnictwo Rumuńskiej Republiki Ludowej na nowych drogach

Autoryzowany przekład z rosyjskiego kand. nauk prof. J. J. Karpińskiego

Zarząd Lasów został w Rumunii powołany do życia dziewięćdziesiąt lat temu, kiedy po konfiskacie dóbr klasztornych państwo stało się właścicielem lasów. Od tego czasu do 1944 r. wspomniany Zarząd nie był w stanie zahamować barbarzyńskiej dewastacji lasów, która zwłaszcza w rejonach górskich dokonywana była przez towarzystwa przemysłowe, zaś w rejonach podgórskich i równinnych — przez obszarników, wycinających lasy w celu zwiększenia obszaru pastwisk i pól. Powierzchnia leśna terenów Rumunii, która w początku XIX stulecia stanowiła około 60 — 65% ogólnego obszaru kraju, skurczyła się do 24%. Tylko w okresie międzywojennym wykarczowano około milion ha lasu. Skutkiem tej dzikiej dewastacji lasów była degradacja prawie 8 000 000 ha ziemi, z czego na nieużytki przypadało 700 000 ha. Większą część tego obszaru postawiono poza nawias produkcji. Pozostała część lasów również uległa mniejszej lub większej degradacji z powodu rabunkowej eksploatacji, niewspółmiernych wypasów oraz pożarów.

W ciągu niemal całego wieku wykonano bardzo niewiele prac leśnych zasługujących na uwagę. A więc, przedsięwzięto kilka elementarnych środków zmierzających do zachowania możliwych warunków istnienia lasów państwowych, wykonano nieco upraw na terenach pokrytych lotnymi piaskami w południowej Oltenii oraz w środkowym stepie Dobruży. Dopiero ustrój demokracji ludowej otworzył nowe drogi przed gospodarką leśną Rumuńskiej Republiki Ludowej.

Odziedziczona przez ten ustrój gospodarka leśna znajdowała się w stanie niemal całkowitej ruiny — trzeba było więc stworzyć nowe leśnictwo.

W celu rozwoju gospodarki leśnej po 1944 r. Rząd opracował prawo o ochronie bogactw leśnych. Prawo to po raz pierwszy w historii Rumunii położyło kres tysiącletniemu procesowi dewastacji lasów. Upaństwowienie lasów stało się najważniejszym środkiem zaradczym, który stworzył możliwość rozpoczęcia owocnej pracy w dziedzinie gospodarki leśnej.

W ciągu krótkiego czasu, jaki upłynął od momentu upaństwowienia lasów, nasza gospodarka leśna kroczyła od osiągnięć do osiągnięć — i to osiągnięć niespotykanych dotychczas w historii Rumunii.

Przejście na gospodarkę leśną nowego typu pociągało za sobą konieczność reorganizacji uczelni leśnych i placówek badawczych oraz stworzenie kolektywu leśnego przy Akademii RRL.

W ramach planu prac techniczno-organizacyjnych rozpoczęto pomiary wielkich masywów leśnych, które stanowiłyby jedną całość z punktu widzenia przyrodniczych, fizyko-wegetacyjnych oraz socjalno-ekonomicznych warunków i które zabezpieczałyby najwyższą produktywność gospodarki leśnej.

W ślad za tym rozpoczęto w tych masywach kampanię urzędniową, która z jednej strony — powinna była określić realną produktywność wchodzących w ich skład lasów, zaś z drugiej — reglamentować racjonalne zużytkowanie nadwyżek surowca zgodnie z potrzebami gospodarki narodowej przy pełnym respektowaniu kompleksowej roli lasów. W ciągu 8 lat wykonano prace urzędniowe we wszystkich lasach kraju, obejmujące rokrocznie 1 000 000 ha obszaru. W ten sposób prace urzędniowe wykonywane w jednym tylko roku przewyższały poziom prac wykonanych za poprzednich rządów niemal w ciągu całego wieku. Ta przeobrzymia praca została ujęta syntetycznie oraz rozwinięta w monumentalnym dziele: „Instrukcje urzędniowe Lasów Rumuńskiej Republiki Ludowej”, wydanym przez odnośne Ministerstwo. W „Instrukcjach” oraz organizacji jednolitego systemu przyrodniczych i gospodarczych jednostek leśnych, jak również w opracowaniu nowych metod urzędniowych znalazła wyraz swoista koncepcja rumuńska w nauce zarządzania lasu. Metody urzędniowe zabezpieczają właściwy stosunek drzewostanów według klas wieku z takim wyliczeniem, by każda jednostka leśna była w stanie realizować postulat najwyższej trwałej produktywności, oraz osiągnąć największą efektywność lasów ochronnych w rozwiązywaniu zagadnienia ochrony wód bieżących i likwidacji zjawisk erozji. Ta sama koncepcja znajduje wyraz w planie elektryfikacji kraju, która stała się jedną z głównych trosk ludowo-demokratycznego ustroju.

Dla współmiernego rozwoju gospodarki leśnej Rumuńskiej Republiki Ludowej decydujące znaczenie ma również inna praca, mianowicie podział lasów na strefy funkcjonalne. Podział ten zalicza lasy do kilku kategorii w zależności od ich głównych funkcji.

Zadania postawione przez plan państwowy przed leśnym sektorem gospodarki wywołały konieczność stworzenia zarówno praktyki jak i nauki leśnej nowego typu. Prace praktyczne oraz prace naukowe powinny być prowadzone równolegle i powinny mieć na celu rozwiązywanie i niezwłoczne zastosowanie wyników rozwiązań w zagadnieniach odnowienia, przebudowy i ochrony lasów, zalesiania gleb zdegradowanych oraz tworzenia drzewostanów dla ochrony pól uprawnych. Planowanie prac badawczych rozpoczęto w r. 1949. Naczelne miejsce w planie rozwoju leśnictwa zajmują zalesienia.

Coroczny zakres prac nad budową lasów naszego kraju osiąga w ciągu ostatnich 3 lat poziom rekordowy. Przed wszystkim przeprowadzono badania mające na celu poznanie roślinności lasów przez wykrycie war-

tościowych i zasługujących na rozmnożenie ekotypów drzew leśnych, jak również ustalenie typów lasu Rumuńskiej Republiki Ludowej według ich historyczno-wegetacyjnych i produkcyjnych właściwości.

Zarówno w produkcji jak i w dziedzinie badań naukowych została dokonana wielka praca mająca na celu zabezpieczenie stałego owocowania drzew leśnych, zbioru i przechowywania nasion, jak również hodowli drzew leśnych w rozsadnikach w celu otrzymania materiału sadzonkowego. Dzięki zorganizowaniu tego odcinka pracy udało się podnieść w ciągu ostatnich lat możliwości odnowienia lasu oraz dolesień z 10 — 12 tys. ha, jak było do r. 1944, do ponad 100 tys. ha. Odnowienie i hodowla lasu wykonywane są zgodnie z przyjętą typologią oraz zgodnie z wymaganiami drzew leśnych i ich wzajemnymi powiązaniem z warunkami środowiska. Dzięki zastosowaniu w praktyce w r. 1953 metody siewu sosny z samolotów tempo zalesień wzrosło.

Szczególną uwagę poświęcono wprowadzaniu na wielką skalę upraw zarówno gatunków szybko rosnących jak i gatunków przemysłowych, dostarczających garbników, gutaperki, olejków eterycznych itd. Najbardziej wartościowe spośród gatunków szybko rosnących okazały się mieszańce topoli czarnej, które mogą produkować masę drzewną 5 — 10 razy większą niż nasze gatunki iglaste, i które w wieku 30 lat wytwarzają pnie grubości 60 — 70 cm, o wartościowym drewnie. Te gatunki drzew będą dostarczać masy drzewnej głównie dla wielkich kombinatów celulozowych. Gdy do r. 1944 ich hodowla była ograniczona do kilkuset ha, obecnie uprawy obejmują dziesiątki tysięcy ha głównie na aluwiach Dunaju, a na aluwiach innych ważniejszych rzek — na mniejszych powierzchniach. Kolektyw leśny przy Akademii Nauk Rumuńskiej Republiki Ludowej wytyczył w kompleksowych badaniach nad tymi niezwykle cennymi gatunkami następujące cele: oznaczenie gatunków topoli występujących we florze Rumuńskiej Republiki Ludowej, wytypowanie drzew i krzewów o najwyższej przydatności do upraw na wielką skalę, określenie rejonów najbardziej przydatnych do owych upraw, wybór terenów do hodowli mieszańców topoli czarnej, otrzymanie drogą sztucznego zapyłania nowych, jeszcze bardziej wartościowych mieszańców, ulepszenie metod wegetatywnego rozmnażania, ochronę od szkodników itd.

Duże osiągnięcia należy zanotować na odcinku pasów polochronnych. W porównaniu z możliwościami dwóch stacji doświadczalnych w 1949 r., które posiadały pasy polochronne o ogólnej długości 35 km, obecne możliwości tak wzrosły, że w samej tylko Dobrudży założyliśmy uprawy w pasach polochronnych o długości około 2500 km, które to pasy okalają 30 000 ha pól uprawnych. Praca nad pasami polochronnymi w kraju została rozłożona na przeszło 20 stacji doświadczalnych. Opracowano ostatecznie plan założenia pasów polochronnych w wielu Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Do prac badawczych oraz praktycznego wdrożenia w życie rezultatów tych prac została powołana przy Akademii RRL komisja składająca się z przeszło 100 badaczy: agronomów, leśników, hodowców zwierząt, gleboznawców, klimatologów, geobotaników, geografów, hydrologów i pracowników innych specjalności.

Oprócz prac polochronnych, wykonano na powierzchni około 120 000 ha wielkie prace dotyczące zbadania i wdrożenia do praktyki środków

zmierzających do melioracji gleb wylugowanych oraz ustalenia jarów, głównie w dorzeczu tych rzek, którymi interesuje się dziedzina elektryfikacji wodnej. Do celów rozwiązywania tego zagadnienia powołano wiele placówek na uczelniach, placówek badawczych oraz wykonawczych, jak np. Wydział Melioracji Wodnej w Galati, Wydział Ochronnych Upraw Leśnych i Ustalania Jarów w mieście Stalinie, Oddział Agro-leśnej Melioracji przy Bukareszteńskim Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego itd.

W miarę nasilenia i rozszerzania prac sztucznych zalesień powstała konieczność wzmożenia prac na odcinku ochrony lasu. Przeprowadzono między innymi walkę chemiczną przy pomocy samolotów ze szkodnikami lasów uszkadzającymi liście dębów. W br. akcja ta była prowadzona na obszarze ponad 10 000 ha.